

Uchwała z dnia 23 czerwca 1995 r.
II UZP 11/95

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Maria Mańkowska, Maria Tyszel,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Witolda Bryndy, w sprawie z wniosku Henryka C. przeciwko Komendzie Wojewódzkiej Policji w P.T. o zwiększenie świadczenia emerytalnego, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 23 czerwca 1995 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Apelacyjny Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi postanowieniem z dnia 28 lutego 1995 r., [...] - do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.

Czy emerytowi policyjnemu przysługuje do emerytury policyjnej dodatek przewidziany w art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r., o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) ?

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Jeżeli dotychczasowa wysokość świadczenia emerytalnego emeryta policjanta obejmowała dodatek przysługujący na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz. U. Nr 10, poz. 53), ustalenie na nowo wysokości pobieranego dotychczas świadczenia, dokonane na mocy art. 58 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 214) nie może nastąpić z pominięciem tego dodatku.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 1 czerwca 1994 r. Komenda Wojewódzka Policji w P.T. przeliczyła Henrykowi C. świadczenie emerytalne na podstawie art. 58 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 214).

W odwołaniu wnioskodawca zakwestionował pominięcie dodatku z tytułu podwójnego ubezpieczenia, który miał przyznany w związku z opłacaniem składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników i który to dodatek pobierał w okresie poprzedzającym zaskarżoną decyzję.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 29 listopada 1994 r. oddalił odwołanie. Sąd ustalił, iż wnioskodawca pobiera emeryturę policyjną od 1986 r. W latach 1977-1988 opłacał składki na FUSR i z tego tytułu jego emerytura była odpowiednio zwiększona. Powołując się na art. 25 ustawy z dnia 18

lutego 1994 r. Sąd podkreślił, iż w przepisie tym wymieniono w sposób wyczerpujący rodzaje dodatków przysługujących do świadczeń emerytalno-rentowych. Wśród przewidzianych dodatków nie występuje dodatek z tytułu opłacanego ubezpieczenia rolniczego, co przesądza na niekorzyść żądanie wnioskodawcy.

W rewizji wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu przedmiotowego dodatku do pobieranej emerytury.

Sąd Apelacyjny uznał, iż w rozpoznawanej sprawie występuje zagadnienie prawne nasuwające istotne wątpliwości, wymagające rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy w trybie art. 391 § 1 k.p.c. Treść tego zagadnienia została przytoczona w sentencji uchwały.

W uzasadnieniu zagadnienia prawnego Sąd Apelacyjny wywiódł, między innymi, iż ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. zawiera odmienną regulację prawną od uprzednio obowiązującej, zawartej w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r., Nr 46, poz. 210 ze zm.) - w zakresie, między innymi, wysługi emerytalnej, a także wysokości świadczeń pieniężnych oraz przysługujących do emerytur i rent dodatków. W szczególności art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. wymienia rodzaje przysługujących do świadczeń emerytalno-rentowych dodatków i w ust. 6 stanowi, iż do emerytur i rent, poza dodatkami wymienionymi w ustawie, nie przysługują żadne inne dodatki, wzrosty, ani zwiększenia. Regulacja tego przepisu wskazuje, iż ustawa emerytalna policyjna w sposób wyczerpujący i kompleksowy normuje wysokość świadczeń emerytalno-rentowych oraz przysługujących dodatków i zwiększeń emerytom policyjnym i w związku z tym nie przysługują im dodatki ani zwiększenia nie wynikające z przedmiotowej ustawy.

Możliwa jest jednakże inna argumentacja, a mianowicie, iż kwestia zwiększenia świadczenia emerytalno-rentowego z tytułu zbiegu okresu ubezpieczenia, nie jest objęta zakresem przedmiotowym art. 25 ustawy. Przy przyjęciu takiego poglądu - do świadczeń policyjnych miałby zastosowanie - poprzez art. 11 ustawy policyjnej - art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Przepis ten przewiduje w przypadku zbiegu okresów opłacania składek z okresem innego ubezpieczenia, możliwość odpowiedniego zwiększenia świadczenia emerytalno-rentowego - za okres opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie niesporne jest, że wnioskodawca w latach 1977-1988 opłacał składki na Fundusz Emerytalny Rolników, a następnie Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników i od dnia 1 sierpnia 1990 r. otrzymywał z tego tytułu zwiększone świadczenie emerytalne. Opłacanie składek w tych latach - jak zasadnie podniósł Sąd Apelacyjny - było obowiązkowe.

W rozpoznawanej sprawie należy mieć na uwadze, iż przedmiotem decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 1 czerwca 1994 r. nie jest przyznanie świadczenia emerytalno-rentowego na podstawie art. 1 i następnych ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji... na wniosek zgłoszony pod

rządami tej ustawy, lecz przeliczenie - na podstawie art. 58 tejże ustawy - pobieranego dotychczas świadczenia.

Świadczenie dotychczasowe, jak wynika z decyzji z dnia 23 maja 1991 r., obejmowało świadczenie przyznane na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 46, poz. 210), zwiększone "o 5,5% z tytułu opłacania składek na FUSR za 11 lat", co doliczone do wskaźnika wysokości świadczenia, ustalając go na 105,5%. Wprawdzie w decyzji z dnia 23 maja 1991 r. nie powołano podstawy prawnej tego zwiększenia, należy jednak przyjąć, że zostało ono przyznane na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz. U. Nr 10, poz. 53). Przepis ten stanowi bowiem, że osobom, które w okresie pobierania emerytury lub renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym lub o ubezpieczeniu społecznym podlegały ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego, do pobieranych świadczeń przysługuje dodatek w wysokości po 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok podlegania temu ubezpieczeniu. Dodatek ten z mocy art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o niektórych warunkach funkcjonowania ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w 1990 r. (Dz. U. Nr 14, poz. 90) zwiększony został o 0,5% (tj. do 1%) w przypadku przekazania gospodarstwa rolnego. Wskazuje to, że przepis art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. w roku 1990 obowiązywał. Jeżeli zaś chodzi o ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. Nr 7, poz. 24), to z mocy art. 99 tej ustawy uchylono przepis art. 10 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r., natomiast nie uchylono art. 8 przewidującego prawo do dodatku za podwójne ubezpieczenie.

Należy podkreślić, iż ani ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ani ustawa z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji, nie zawierają przepisu uchylającego wprost dotychczasowe przepisy regulujące prawo do dodatku z tytułu podwójnego ubezpieczenia.

W piśmie procesowym z dnia 22 maja 1995 r. pełnomocnik pozwanego organu rentowego podał, iż powszechną praktyką stosowaną przez wszystkie policyjne organy rentowe było przyznawanie w oparciu o art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. do emerytur policyjnych dodatków związanych z opłacaniem składek na obowiązkowe ubezpieczenie z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego. Dodatki te przyznawano do dnia 26 maja 1994 r., tj. do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji... Wejście w życie powołanej wyżej ustawy nałożyło na organ rentowy z mocy art. 58 obowiązek ustalenia na nowo z urzędu wysokości świadczeń osobom, którym w tej dacie przysługują emerytury i renty na podstawie przepisów dotychczasowych. Ustalenie to obwarowane zostało wymogami ustawowymi, sformułowanymi w 4 punktach, z których punkt 3 dotyczy sposobu przeliczenia dotychczasowej podstawy wymiaru świadczenia na stawki uposażenia obowiązujące w dniu wejścia ustawy w życie. Podany w pkt 3a, b, c sposób przeliczenia dotychczasowej podstawy wymiaru świadczenia nie nawiązuje do dodatku do świadczenia z tytułu opłacania składek na FUR oraz FUSR. W przepisie tym posłużono się pojęciem dodatku, ale nie w znaczeniu dodatku do emerytury lub renty, lecz dodatku wchodzącego w skład uposażenia.

Nie może to jednak prowadzić do wniosku, że intencją ustawodawcy było pozabawienie emerytów, którzy pobierali świadczenie wraz z dodatkiem z tytułu opłacania składek na FUR oraz FUSR, uprawnienia do tego dodatku przy przeliczeniu świadczenia, dokonywanego obecnie na podstawie art. 58.

Przeciwko takiemu stanowisku przemawiają takie przesłanki, jak zasada powiązania wysokości świadczenia z okresami opłacania składek, a także utrwalona zasada ochrony praw słusznie nabytych. Dlatego, uwzględniając stan faktyczny niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy podjął uchwałę o treści przytoczonej w sentencji.

Podjęta uchwała jest zgodna ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Prokuratora. Sąd Najwyższy zaznacza jednak, iż w obecnym stanie prawnym zwiększenie świadczeń emerytalno-rentowych z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynosi 1% najniższej emerytury za każdy rok opłacania składki.

=====